

Сільськогосподарське страхування як фактор підвищення фінансового потенціалу агроформувань

Корнійчук Г.В.

кандидат економічних наук, докторант,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»

У статті розглянуто необхідність формування оптимального рівня фінансового потенціалу агроформувань, що сприятиме забезпеченню ефективності їх діяльності. Обґрунтовано, що сільське господарство внаслідок залежності від природно-кліматичних факторів є надзвичайно ризиковою галуззю економіки, тому доцільним є застосування сільськогосподарського страхування як дієвого механізму зниження ризиків, що, своєю чергою, дасть змогу забезпечити підвищення фінансового потенціалу агроформувань.

Ключові слова: фінансовий потенціал, страхування, сільське господарство, агроформування, ризики.

Корнійчук Г.В. СЕЛЬСЬКОХОЗЯЙСТВЕННОЕ СТРАХОВАНИЕ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ПОТЕНЦИАЛА АГРОФОРМИРОВАНИЙ

В статье рассмотрена необходимость формирования оптимального уровня финансового потенциала агроформирований, что будет способствовать обеспечению эффективности их деятельности. Обосновано, что сельское хозяйство в результате зависимости от природно-климатических факторов является чрезвычайно рискованной отраслью экономики, поэтому целесообразно применение сельскохозяйственного страхования как действенного механизма снижения рисков, что, в свою очередь, позволит обеспечить повышение финансового потенциала агроформирований.

Ключевые слова: финансовый потенциал, страхование, сельское хозяйство, агроформирования, риски.

Korniichuk G.V. AGRICULTURAL INSURANCE AS A FACTOR INCREASE FINANCIAL CAPACITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article considers necessity of forming an optimal level of financial potential of agricultural enterprises that will promote their performance. It is also proved that agriculture due to dependence on climatic factors is an extremely risky sector of the economy. Therefore, the appropriate use of agricultural insurance as an effective mechanism to reduce risks, which in turn will allow the increasing financial potential of agricultural enterprises.

Keywords: financial potential, insurance, agriculture, agricultural farm, risks.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для ефективного функціонування, підтримання відповідного рівня конкурентоспроможності агроформувань необхідно розвивати в комплексі матеріальні, технічні, трудові, інвестиційні та фінансові елементи потенціалу. Фінансовий потенціал є основою забезпечення безперебійної діяльності підприємства. Проте у функціонуванні сільськогосподарських підприємств виникають ризики, які призводять до зниження прибутковості, що, своєю чергою, негативно позначається на фінансовому потенціалі. З огляду на перелічене вище, актуальності набуває питання страхування сільськогосподарських культур як фактору зниження ризиків і забезпечення стабільного фінансового стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні та практичні аспекти формування та використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств досліджу-

вались багатьма вітчизняним і зарубіжними науковцями: П.А. Стецюком, В.І. Хом'яковою, Н.С. Краснокутською, О.М. Вишневською, О.Д. Гудзинським. Своєю чергою, проблеми теоретичного базису формування і розвитку системи сільськогосподарського страхування досліджувались такими вченими, як В. Борисова, Н. Ботвіна, Н. Виговська, О. Гудзь, М. Дем'яненко, О. Залетов, Ю. Лупенко, С. Навроцький, О. Непочатенко, А. Чупіс та ін. Поряд із вагомими науковими напрацюваннями подальшого поглиблення потребує дослідження сільськогосподарського страхування в контексті впливу на фінансовий потенціал підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільське господарство є досить ризиковою галуззю економіки, так як воно залежить від економічних, політичних соціальних та природно-кліматичних факторів. Це, своєю чергою, підштовхує сільськогосподарських

виробників до пошуку шляхів мінімізації ризиків, дієвим способом якого є застосування страхування вирощування сільськогосподарських культур.

Страховий сегмент України представляють близько 400 страховиків із валовим обсягом страхових внесків майже 27 млрд. грн. Після 1999 р. почали формуватись страхові організації з іноземним статутним капіталом. Після 2003 р. спостерігається інтенсивна динаміка злиття та поглинання страховиків переважно потужними іноземними страховими компаніями. Всупереч очікуванням експертів посилення регуляторних вимог (2001 р.) у страховій сфері, не призвело до падіння кількості страхових компаній, а економічні можливості страхового ринку продовжували приваблювати суттєві обсяги фінансових ресурсів. Водночас розвиток страхування останніми роками можна охарактеризувати як дискретний та непропорційний [1, с. 40].

Страховий захист сільськогосподарських товаровиробників гарантується передусім державною підтримкою та комерційним сільськогосподарським страхуванням. Проте з 2009 р. державне субсидування сільськогосподарських товаровиробників із бюджету призупинилося, а з 2010 р. сільськогосподарське страхування вважається добровільним.

В Україні господарює 48 тис. сільськогосподарських товаровиробників, які з 2010 р. скористались страхуванням і уклали 2 700 страхових полісів, застрахувавши 3–4% посівів сільськогосподарських культур. Страхувальниками переважно є реформовані сільськогосподарські підприємства, фермери, агрохолдинги та трейдери.

Діагностика страхування у зрізі споживачів продуктів сільськогосподарського страхування демонструє превалювання страхових внесків, зібраних від потужних сільськогосподарських товаровиробників.

Невеликий сегмент зібраних премій від фермерів та особистих селянських господарств підтверджує їх невисоку поінформованість щодо необхідності страхового захисту, незацікавленість страховиків щодо співпраці з ними та байдужість владних структур. В Україні сільськогосподарським страхуванням займаються окремі страховики та спеціальні їх об'єднання – пули. Наводить на роздуми те, що ліцензії на сільськогосподарське страхування одержали майже 180 страховиків, однак «із понад чотирьохсот зареєстрованих страховиків, тільки 15 задекларували, що займаються сільськогосподарським страхуванням» [2].

За 2013 р. серед лідерів страхових компаній, які займалися сільськогосподарським страхуванням, були «Домінанта», «УАСК», «Страхові гарантії», «ІНГО Україна», «Брокбізнес», «АСКА» («Домінанта» – 344 договори, «УАСК» – 289, «Страхові гарантії» – 272, «ІНГО Україна» – 237, «Брокбізнес» – 229, «АСКА» – 165 договорів) [3].

У регіональному зрізі страхові послуги надаються вкрай нерівномірно. Так, у центральних регіонах сільськогосподарське страхування має широке представлення, а в західних і північних регіонах воно не отримало необхідного розповсюдження, що зменшує конкуренцію між страховиками і, відповідно, асортимент та якість їх продуктової лінійки. Сім страховиків мають понад 50% сільськогосподарського портфеля, що засвідчує дефіцит широкої зацікавленості серед страхових компаній щодо співпраці із сільськогосподарськими товаровиробниками. Ці страховики розробили широкий асортимент страхових послуг, однак переважно вони здійснюють страхування зернових культур (пшеницю, ячмінь, жито, кукурудзу), насіння соняшника, рапсу та цукрового буряка, так званої стратегічної лінійки.

Переважно, страховики працюють у всіх регіонах, формуючи обласні філії. Чисельність страхових компаній, які активно займаються страхуванням сільськогосподарських ризиків, можна вважати стабільною, це: «Оранта», «АСКА», «Кредо-Класік», «Еталон», «Інкомстрах», «Вексель», «ТАС2. Вони застрахували майже 53% від усіх застрахованих посівів сільськогосподарських культур, але сегмент страхової суми становить понад 40%, а страхових внесків – лише 34,6%. Якщо поррахувати, то в середньому один страховик застрахував 38 сільськогосподарських товаровиробників із сукупною площею посівів 13 950 га. Кожний страховик зібрав у середньому 458 тис. грн. страхових премій при розмірі страхових сум на кожного по 12 млн. грн. [4].

Застосування страхування при вирощуванні і зберіганні сільськогосподарських культур сприятиме мінімізації ризиків, що, своєю чергою, призведе до встановлення стабільного фінансового стану і оптимізації фінансового потенціалу кожного конкретного підприємства.

На нашу думку, фінансовий потенціал – це наявні і потенційні фінансові можливості підприємства, які при раціональному їх формуванні і використанні здатні забезпечити просте і розширене відтворення з метою забезпечення ефективної діяльності агроформувань.

Висновки з цього дослідження. Агрострахування дає конкретні і дуже важливі результати для виробника сільгосппродукції, який вирішив скористатися цією послугою: страхування є відносно недорогим порівняно з іншими способами управління ризиками; у випадку повної чи часткової втрати врожаю ви зможете покрити свої збитки за рахунок страхових виплат; компенсація збитків завдяки страхуванню дає змогу своєчасно розраховуватися з переробниками, постачальниками

матеріально-технічних ресурсів та іншими вашими партнерами; агрострахування спонукає до використання сучасних технічних та технологічних досягнень, зокрема застосування надійних засобів захисту врожаю; агрострахування дає змогу повернути взяті в кредит кошти за рахунок страхового відшкодування в разі настання несприятливої події та полегшує доступ сільгоспвиробників до кредитних ресурсів, що на сьогодні в Україні є дуже важливим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ботвіна Н.О. Визначення сутності стримання розвитку страхового ринку в Україні / Н.О. Ботвіна // Економіка, менеджмент, бізнес. – 2014. – № 2(10). – С. 39–44.
2. Agroinsurance [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroinsurance.com/ru/>.
3. Агрострахование в Украине: Анализ работы в 2013 г. и перспективы развития на 2014 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.agroinsurance.com/ru/agribusiness_insurance/?pid=24596.
4. Аграрне страхування України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agroins.com.ua>.